Департамент освіти Вінницької міської ради

Комунальна установа «Міський методичний кабінет»

Патріотичне виховання на уроках художньо - естетичного циклу

Вінниця 2017

ТВОРЧА ГРУПА
ХУДОЖНЬО – ЕСТЕТИЧНОГО ЦИКЛУ

1. Побережна Ірина Віталіївна, методист з навчальних дисциплін художньо-естетичного циклу та виховної роботи комунальної установи «Міський методичний кабінет».
2. Камінська Ольга Петрівна вчитель образотворчого мистецтва комунального закладу «Навчально – виховний комплекс: загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів – гімназія №2 Вінницької міської ради» спеціаліст І категорії.
3. Тітова Ольга Петрівна вчитель образотворчого мистецтва комунального закладу «Загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів №20 Вінницької міської ради» спеціаліст вищої категорії , старший вчитель.
4. Дугельна Тетяна Юріївна, вчитель музичного мистецтва комунального закладу «Загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів №15 Вінницької міської ради» спеціаліст вищої категорії.
5. Токар Інна Григорівна, вчитель музичного мистецтва комунального закладу «Загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів №22 Вінницької міської ради», спеціаліст І категорії.
6. Зерук Світлана Миколаївна вчитель образотворчого мистецтва комунального закладу «Загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів №22 Вінницької міської ради» спеціаліст І категорії.
7. Нечипорук Наталья Володимирівна, вчитель образотворчого мистецтва комунального закладу «Навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – гімназія №30 ім. Тараса Шевченка Вінницької міської ради», спеціаліст вищої категорії.
8. Слободянюк Андрій Миколайович, вчитель музичного мистецтва, мистецтва та художньої культури комунального закладу «Навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – гімназія №30 ім.Тараса Шевченка Вінницької міської ради», спеціаліст вищої категорії, старший вчитель.
9. Бабенкова Надія Ігорівна вчитель образотворчого мистецтва комунального закладу «Загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів №32 Вінницької міської ради» спеціаліст, старший вчитель.

ЗМІСТ

1. Вступ …… 4
2. «Жила – була пісенька».
(Автор Слободянюк А.М.)……..….5
3. «Фольклор і професійна музика».
(Автор Дугельна Т.Я.)……..…….…….....13
«Напередодні Нового року».
(Автор Токар І.Г..)…….….17
4. Виховний захід мюзикл «Калинова казка».
(Автор Токар І.Г.)…….....….….24
5. «Декоративно – прикладне мистецтво. Символізм української вишивки. Імітація вишивки в українському народному стилі».
(Автор Камінська О.П.)……..….…….…..... 36
6. «Архітектурні пам’ятки України»
(Автор Тітова О.П.)....……..…….…..41
7. «Декоративно – прикладне мистецтво. Створення орнаментальної композиції «Український рушник»
(*Автор Нечипорук Н.В.*)……..…….……..….49
8. «Сприйняття мистецтва. Народна іграшка. Декорування в ужитковому мистецтві. Зображення в об`ємі. Прикладна діяльність. Поняття про особливості декоративного образу тварин. Виконання навчальної пластичної роботи «Дивовижні коники та баранці»
(Автор Зерук С.М.)……..…….…….….63
9. Висновки..…….……..…...78
10. Посилання на електронну версію…….……..…..79

ВСТУП

> Патріотичне виховання – це сфера духовного життя, яка проникає в усе, що пізнає, робить, до чого прагне, що любить і ненавидить людина, яка формується.
>
> (В.О. Сухомлинський)

Виховання в сучасній освіті займає особливе місце, адже сьогодні Українська держава та її громадяни стають безпосередніми учасниками процесів, які мають надзвичайно велике значення для подальшого визначення, першою чергою, своєї долі, долі своїх сусідів, подальшого світового порядку на планеті. «Серед виховних напрямів сьогодні найбільш актуальними виступають патріотичне, громадянське виховання… Тому нині, як ніколи, потрібні нові підходи і нові шляхи до виховання патріотизму як почуття і як базової якості особистості», - зазначено в Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

Мистецтво має унікальні можливості впливу на людину, тому художньо-естетичне виховання потрібно розглядати не лише як процес набуття художніх знань і вмінь, а, насамперед, як універсальний засіб особистісного розвитку школярів на основі виявлення індивідуальних здібностей, різнобічних естетичних потреб та інтересів.

Мета художньо-естетичного виховання полягає в тому, щоб у процесі сприймання, інтерпретації творів мистецтва і практичної художньо-творчої діяльності формувати в учнів самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов’язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, загальнокультурну і художню компетентність, здатність до самореалізації, потребу в духовному самовдосконаленні.

Тема. Жила – була пісенька.

Мета:

Навчальна:

актуалізувати і поглибити знання учнів щодо сутності пісні як найпершого і провідного жанру вокальної музики; дати уявлення про камерну музику, вивчити відомих українських композиторів, поетів та співаків як основа найпоширенішого вокального жанру – пісні.

Розвиваюча:

розвивати вокально-хорові навички, художнє мислення, зв'язне мовлення, вміння аналізувати та порівнювати художні твори та їх значення, естетичний смак.

Виховна:

виховувати любов до музики та кращі моральні якості особистості, почуття патріотизму використовуючи сучасні прийоми використання та поєднання сучасних аудіо та відео технологій.

Тип уроку: Урок поглиблення знань.

Обладнання: музичний інструмент, підручники, комп'ютер, телевізор.

Підручник: Музичне мистецтво : підручник для 4 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Лобова О.В. — Київ : Школяр, 2015. — 176 с.

Хід уроку:

І. Вхід під музику. Організаційний момент.

Знову пролунав дзвінок,

Запросив нас на урок.

Хочем знати ми багато,

Щоб майбутнє будувати!

ІІ. Музичне вітання. Мотивація навчальної діяльності.

Проспіваєм віршовані рядки в стилі поп – музики (реп).(**Відео 1)**

Поміркуйте, що можна дізнатися зі змісту віршованих рядків, які ми проспіваємо.

Жила-була пісенька в нашому місті,

гойдалася вітром у човнику-листі,

у росяних травах світанки стрічала…

Та тільки ніколи чомусь не звучала.

Мабуть, їй наврочив якийсь лютий злодій:

не мала та пісня ні слів, ні мелодій.

Подумав поет: що за пісня без слів?

Весь день працював — і текст пісні створив.

Тоді композитор узявся за справу —

і музику склав їй привітну й ласкаву.

В мелодію склалися ноти-овали,

і текст є… А пісенька — не зазвучала.

І раптом веселий і лагідний вітер

її закружляв і відніс в школу дітям!

Вони прочитали, текст пісні завчили,

а ноти зіграв на роялі учитель.

І так полюбили цю пісеньку люди,

що знали її незабаром усюди,

співали та грали хори і солісти,

ансамблі, оркестри, інструменталісти…

…Така от історія — майже казкова,

а пісенька вийшла — ну просто чудова.

Але щоб вона ожила, зазвучала,

прийшлось потрудитися людям немало!

ІІІ. Актуалізація знань.

- Пригадайте, які види мистецтв поєднані у пісні?

Підказка - 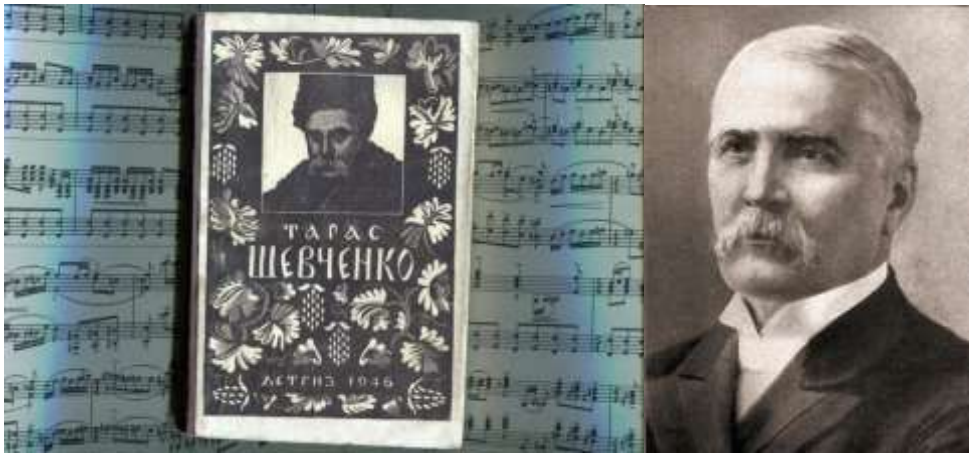

- Хто бере участь у створенні та виконанні пісень?

  Наприклад пісня «Ще не вмерла Україна»

Павло Чубинський (поет)

Михайло Вербицький (композитор)

Олександр Пономарьов (співак)

- Чим відома ця пісня?

(Перший куплет та приспів є основою Державного гімну України)

- Розгляньте зображення. Поміркуйте, які з цих виконавських складів є камерними ансамблями. (Дует, тріо, квартет, квінтет).

- Розподіліться на камерні ансамблі та виконайте свої улюблені пісні з ритмічним супроводом або танцювальними рухами.

Запам’ятайте!

Камерними називають невеликі виконавські колективи (*дует, тріо, квартет, квінтет*), а також музичні твори, призначені для таких колективів або солістів.

У давнину такі твори виконувалися у невеликому приміщенні — *камері* (з лат. *камера* — *кімната*). Звідти й походить назва камерної музики.

Найдавнішим і найпопулярнішим жанром камерної музики є ***пісня***.

Робота з підручником *(стор.18).*

Пісня — споконвічний символ України. Недаремно український народ вважають співучою нацією, а його мову — однією з наймелодійніших у світі. В Україні люблять і шанують пісню. З давнини дійшли до нас прислів’я, в яких згадується цей музичний жанр:

- Щира пісня гріє краще за кожуха.
- У гурті й пісня в лад іде.
- Людина без Батьківщини, що соловей без пісні.

Пісня — провідний жанр музичного фольклору. Українські народні пісні щирі й різноманітні: ніжні *колискові* й наспівні *ліричні*, замислені кобзарські *думи* і дотепні *жартівливі*, мужні козацькі *пісні-марші* та запальні *пісні-танці*… Оригінальністю відзначені *обрядові пісні*, що здавна супроводжують життя українського народу: колядки та щедрівки, веснянки й гаївки, жниварські, купальські, весільні, хрестильні...

А чи є риси, що споріднюють усе це співоче розмаїття? Так! У будь-яких піснях поєднані музика і слово. А ще — усі вони мають характерну для пісенного жанру куплетну побудову, наприклад, таку:

1-й заспів – приспів - 2-й заспів – приспів

- Знайдіть жанр різних видів народних пісень за підказками:

1 – Колискова. 2 - Обрядова (веснянка). 3 – Козацька (думи). 4 - Історична (пісні - марші). 5 – Побутова. 6 – Жартівлива.

1 2 3

4 5 6

Пригадайте, чи відомі вам такі твори.

- Розгляньте схему. Поясніть, що таке куплетна форма, на прикладі пісні на вибір.

V. Слухання музики.

Р. Кириченко, Н. Матвієнко , А. Солов'яненко, Д. Гнатюк. Поміркуйте, яким видам відповідають ці пісні.

- Визначіть, який співочий голос належить кожному з цих виконавців: сопрано, альт, тенор, бас.
- Що спільного мають виконавці (країна – Україна, звання «Герой України»)
- За які досягнення дають звання і орден (За трудові досягнення)

«Герой України»

(Відео 2)

VI. Фізкультхвилинка «Ой єсть в лісі калина» (Відео3)

VII. Вокально-хорова робота. Українська народна пісня «Господарство».

1.Розспівка. Повторення вивчено пісні «Вперше осінь йшла до школи» **(Відео 4)**

2.Слухання українська народна пісня «Господарство» (фонограма)

(Відео 5)

- Послухайте пісню. Поміркуйте, до якого виду пісень вона належить.
- Чим особлива побудова цієї пісні.

4.Вивчення пісні, стежачи за нотним записом (робота з підручником).

5.Виконання пісні за відео малюнками-підказками. **(Відео 6)**

VIII. Рефлексія.

- Сьогодні я дізнався (дізналась)…
- Тепер я можу…
- Мене здивувало…
- Було цікаво…
- Я відчув (відчула)…
- Я вивчив (вивчила)…
- Я виконувала завдання…
- У мене вийшло…
- Урок дав мені для життя…
- Я зрозумів (зрозуміла)…
- Я навчився (навчилася)…
- Мені захотілося…

IX. Підсумок уроку.

- Які є види голосів? (сопрано, альт, тенор, бас)
- Яких ви запам’ятали талановитий і відомих виконаців?
  (Н. Матвієнко, Р. Кириченко, А. Солов’яненко, Д. Гнатюк)
- Що їх об’єднує? (Україна, звання «Герой України»)
- Про що розповідається в пісні «Господарство»?
  (про свійських тварин та птахів)

Тема: Фольклор і професійна музика.

Мета:

- **навчальна:**

Збагатити уявлення учнів про традиції та своєрідність музичного мистецтва українського народу, схожість та відмінність народної та композиторської пісні, спільність її життєвого змісту;

- **розвивальна:**

Розвивати музично-творчі здібності учнів;

- **виховна:**

Виховувати інтерес, любов до народної та композиторської музики, пісні.

Музичний матеріал: Георгій Майборода, «Гуцульська рапсодія»; Костянтин Меладзе, «Квітка-душа» у виконанні Н. Матвієнко. «Ой, хто, хто Миколая любить».

Елемент інтеграції: М. Бондаренко. Гуцульський пейзаж (фрагмент).

Основні поняття: "рапсодія".

Тип уроку: урок поглиблення теми.

Обладнання: музичний інструмент, ноти,фонохрестоматія, програвач, ілюстрації, портрети композиторів, підручники.

ХІД УРОКУ:

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Музичне вітання.

2. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ Й МЕТИ УРОКУ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Протягом декількох уроків ми слухали, співали, аналізували народні пісні та визначали приналежність їх до різних жанрів української пісенної творчості. Виявляється, вона – дуже багата, і це можна використати, складаючи сучасну музику.

3. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Одного разу композитор зустрів королеву Мелодію, коли вона наспівувала ніжну лагідну пісню.

«Що це за чудова пісня і хто її створив?» — запитав композитор. Замислилася королева Мелодія, що йому відповісти, адже цю пісню грав пастушок, її співали дівчата і вітер. І зрозуміла королева Мелодія, що пісню цю створив народ! Композиторові так вона сподобалася, що він вирішив її записати. Пізніше в нього виникла ідея створити великий музичний твір. А для того, щоб люди не забули прекрасну народну мелодію, композитор використав її у своєму творі. Відтоді в інструментальній музиці можна почути народні мелодії.

Сьогодні до фольклору звертаються багато професійних композиторів.

Українська народна, пісня є основою творів багатьох українських композиторів.

Розгляньте спільні та відмінні особливості, що характерні для народних і професійних муз. творів (таблиця).

А зараз, я Вас запрошую у подорож на Гуцульщину – до мальовничих Карпат, де музика займає невід`ємне місце в житті гуцулів.

Український композитор Георгій Майборода написав великий твір для симфонічного оркестру, який назвав «Гуцульською рапсодією», яка побудована

саме на карпатському фольклорі. Композитор увів у свій твір мелодію відомої української народної пісні «Верховино, світку ти наш». У виконанні симфонічного оркестру мелодія пісні набула нових ознак. У вступі імітується звучання народно-духового інструменту *трембіти*, довжина якого може сягати 3-х метрів.

***Рапсодія* — це п'єса на теми народних пісень і танців.**
В Давній Греції *Рапсодами* називали мандрівних співаків.
Гуцули — це українці, що мешкають у Карпатах.

Слухання: Георгій Майборода, «Гуцульська рапсодія».
Музика «Гуцульської рапсодії» передає захопленість людини величною природою карпатського краю.

- Який характер твору? (Головна тема - від тихого й задумливого до широкого й урочистого звучання)
- Який настрій викликає музика?
- Що нагадує твір?
- Обери з поданих інструментів той, що виконує соло на початку твору. Звучання якого народного інструмента він імітує?
- Див мал..інструменти (стор. 57)

ПОРТРЕТ КОМПОЗИТОРА

Музичні здібності в Георгія Майбороди виявилися досить рано, адже, в нього вдома постійно звучала музика, лунали пісні. Батьки композитора заохочували своїх дітей до музикування на різних інструментах. Георгій із задоволенням співав у хорі. Навчався в Київській консерваторії по класу композиції в Левка Ревуцького. Працював у різних жанрах. Писав музику до поезій Т. Шевченка, Івана Франка та ін. У його доробку — опери, симфонії, симфонічні поеми, сюїти, концерти.

Слухання: Костянтин Меладзе. «Квітка-душа» у виконанні Н. Матвієнко.

- Вислов свої враження від прослуханої музики.

Гра «Телевізор» або Фізкультхвилинка

Вокально-хорова робота:

Розповідь про традиції свята Миколая

Зима багата на свята: Катерини, Андрія, Наума, Варвари… Скрізь лунають пісні. Кожного року 19 грудня всі християни відмічають свято Миколая. Він є захисником усіх бідних і знедолених. Та найбільше його «пошановують» діти, для яких він є почесним охоронцем. Навіть існує легенда про те, що Миколай рятував дітей серед моря.

У цей день святий Миколай приносить кожній дитині подарунок, не забуваючи посоромити за нечемні вчинки (декому навіть приносить різочки). А діти намагаються не гнівити «діда Миколая, який знає про все». Це свято відзначають урочисто. Діти співають багато пісень святому Миколаю та про св. Миколая. Ось і Миколай завітав до нас у гості.

Прослухаємо і розучимо одну з пісень про святого Миколая.

Це – українська народна пісня «Ой, хто, хто Миколая любить».

Розучування пісні «Ой, хто, хто Миколая любить»

4. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

- Які пісні інструментальні твори звучали протягом уроку?
- До яких жанрів належать ці народні пісні?
- Що оспівує жанр рапсодії?

ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ:

Отже, знання, отримані на уроках музики, дають нам підставу стверджувати, що композитори у своїх професійних творах використовують мелодії українських народних пісень. Це ми побачили, зокрема, на прикладі твору Георгія Майбороди, «Гуцульська рапсодія».

Тема: «Напередодні Нового року»

Мета:

- **навчальна**:

ознайомити учнів з піснями зимового циклу напередодні Нового року;
розкрити поняття «колядка», «щедрівка», «обробка»;
сформувати уявлення про актуальність життєвого змісту цієї музики в наші дні;

- **розвивальна**:

формувати музичні здібності учнів;
розвивати в них уміння сприймати музику, вокально-хорові навички та навички художнього виконання музичного твору;

- **виховна**:

виховувати естетичне сприйняття музичних творів, почуття патріотизму, національної гідності, поваги і любові до рідної землі, народних обрядів, традицій, календарно-обрядових пісень; музичну культуру та моральні якості учнів.

Музичний матеріал: українські народні пісні: «Добрий вечір тобі, пане господарю», «Щедрик» в обробці М. Леонтовича, «Новий рік» Н Май, «Пісня про Миколая».

Наочні посібники: нотна хрестоматія, портрет М. Леонтовича.

Обладнання: ТЗН, музичний інструмент – синтезатор.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку:

Учні входять до класу під музичний супровід (українська народна пісня «Щедрик» в обробці М. Леонтовича.)

1. Організаційний момент.

Перевірка готовності класу до уроку.

Музичне привітання:

«Урок музики у нас

Запросив усіх у клас

До, ре, мі, фа, соль, ля, сі

Привітаймось дружно всі!»

2. Мотивація навчальної діяльності

Щоб розпочати урок , нам потрібен чудовий настрій. Тож усміхніться один одному і подаруйте його. Я рада вас бачити такими усміхненими, красивими, уважними, слухняними, розумними і активними.

Наша подорож країною музики триває! А мандрувати сьогодні ми будемо світом народної музики, де чекають нас музичні стежки пісенної України. Подорожуючи рідним краєм, ми будемо слухати, запам’ятовувати, аналізувати, грати, фантазувати, творити і співати наші українські народні пісні.

Пісня - ти чарівне диво!Звідки ти така красива?

Чи надовго?Назавжди.

Чи не зникнеш ти куди?

Буду завжди панувати

І в серцях і в кожній хаті.

Пісні живуть у людських серцях протягом багатьох тисячоліть.

У них - минуле і сьогодення українського народу, його краса і велич. Сьогодні . на уроці ми в цьому переконаємось.

- Чому українським народним пісням ми приділяємо велику увагу ?
- Які пісні називаються народними ?
- Як вони дійшли до нас ?
- Пригадайте жанри українських народних пісень.
- З якими календарно-обрядовими піснями ми вже знайомі

(Слайд № 1)

3. Оголошення теми уроку.

Український народ надзвичайно співучий. Тому співав не лише під час важкої праці , але й жодного свята теж неможливо уявити без пісні. Тож спробуймо наблизити свята , які ми з нетерпінням чекаємо і тема нашого уроку: «Напередодні Нового року» (слайд №2)

На уроці ми поговоримо про найдавніший жанр музичного мистецтва – календарно-обрядові пісні зимового циклу: колядки та щедрівки. Сьогодні ви познайомитесь з творчістю видатного композитора М. Леонтовича, з обрядами та традиціями різдвяних свят, отримаєте нагоду продемонструвати свою майстерність у виконанні народних пісень.

4. Вивчення нового матеріалу.

Свято Миколая

Зима багата на свята : Катерини, Андрія, Наума, Варвари… Скрізь лунають пісні. Ось і Миколай завітав до нас угості. Кожного року 19 грудня всі християни відзначають Свято Миколая. Він є зажинком усіх бідних і знедолених. Та найбільше його шанують діти, яких він охороняє. Навіть існує легенда про те, що Миколай урятував дітей серед моря.

У цей день Святий Миколай приносить кожній дитині подарунок, не забуваючи присоромити за нечемні вчинки (декому приносить різочки). А діти намагаються не гнівити діда Миколая, який знає про все. Це свято відзначають урочисто. Діти співають багато пісень.

Слухання пісні про Миколая (слайд №3)

Аналіз прослуханого твору.

(який характер?; за допомогою яких засобів музичної виразності передано почуття та настрій пісні?)

Учитель:

- Яке наступне свято ми очікуємо незабаром? (слайд №4)
- Що чекаємо від Нового року?
- Які побажання ми даруємо рідним ?
- Які пісні знаємо про Новий рік ?

Слухання пісні Н. Май «Новий рік». (слайд №5)

Аналіз прослуханого твору.

В українській народній творчості окреме місце займають пісні, які пов'язані зі зміною пір року та календарем. Виконання пісень цього жанру супроводжується різними звичаями та обрядами. Це календарно-обрядові пісні. (слайд №6).

Сьогодні ми розглянемо календарно-обрядові пісні зимового циклу. (слайд №7).

Різдвяні традиції

Одним із найбільших релігійних свят є Різдво, яке припадає на 7 січня. З ним пов'язують народження Ісуса Христа. Як стверджує християнське вчення, Діва Марія народила сина і сповила його в яслах.

Однією з традицій цього свята є співання колядок. У них найчастіше зустрічаються релігійні сюжети - уславлення Христа і Божої Матері як втілення ідеї добра, благочестя та материнства, основи всього живого на землі.

Раніше колядували переважно хлопці. У деяких місцевостях України, окрім хлопчачих , були і дівчачі ватаги. Люди вірили: що більше колядників відвідає оселю, то щедрішим буде рік для родини. На свято Різдва Христового українці виконували колядки. (слайд № 8)

Слухання колядки «Добрий вечір тобі, пане господарю» у виконанні сучасного гурту «Пікардійська терція» (слайд №9)

Аналіз прослуханого твору.

Обряди щедрування

Увечері 13 січня в оселях українців звучать ще одні календарно-обрядові пісні – щедрівки. Слово «щедрівка», яке збереглося до нашого часу лише в Україні , вказує на призначення цього роду пісенності: накликати щедрість природи шляхом виконання величальних пісень. У цей вечір щедрували переважно дівчата. Незмінними учасниками щедрувальної юрби були костюмовані персонажі: Маланка, Василько, дід-поводир з Козою, Дідько, Ведмідь, Циган, Циганка…(слайд 10)

Слухання щедрівки «Щедрик» в обробці М. Леонтовича у виконання Вінницького муніципального хору. (слайд № 11)

Аналіз музичного твору (Який характер твору?; якими засобами музичної виразності передається його настрій?; який колектив виконує?; а чи знаєте ви значення слова «щедрик»?)

Відомий український композитор , автор хорових обробок народних пісень Микола Леонтович прославив нашу пісню у всьому світі. Особливий успіх випав на долю щедрика. Мелодія щедрівки складається лише з 3 нот, проте Леонтович майстерно прикрасив її підголосками. Витончені мелодійні лінії, сплітаючись у візерунок, збагачують твір, який розквітає своєю неповторною красою і відтінками.

Слухання пісні «Щедрик» у виконанні сучасного американського гурту «Пентатонікс» (слайд № 12)

Аналіз музичного твору.(Що змінилось у виконанні твору іншим колективом?; що таке обробка музичного твору?) (слайд № 13)

5. Фізкультхвилинка. (Звучить пісня «Що приносить Новий рік?», діти виконують танцювальні рухи).

6. Вокально-хорова робота

Розспівка.

Виконання пісні «Добрий вечір тобі, пане господарю» (робота над піснею, бесіда про зміст і характер виконання.

7. Закріплення матеріалу. Робота в групах з картками (гра «Відгадайка»)

8. Підсумок уроку .

Учитель. Сьогодні ми поринули у світ української народної творчості . Ви зрозуміли , яке значення відіграють традиції у нашому житті, яку духовну красу несуть із покоління в покоління народні звичаї, обряди, традиції.

Метод «Мікрофон»

- Які народні пісні супроводжували різдвяні та новорічні обряди українців?
- Що таке колядка та щедрівка?
- Які пісні ми сьогодні слухали та виконали ?
- Назвіть відому у всьому світу щедрівку. Хто її автор ?
- Що таке обробка?
- Що запам’яталося і що сподобалося на уроці?

9. Завершальний етап уроку .

Вербальне оцінювання роботи учнів на уроці.

Музичне прощання

Вихід із класу під мелодію «Щедрика»

Презентація до уроку

Виховний

захід

Мюзикл «Калинова казка»

Мета:

- **Навчальна**:

  ознайомити учнів з одним із символів України – калиною; видами мистецтв, з яких складається мюзикл та з українськими традиціями, звичаями та обрядами, які пов'язані з калиною; розкрити зміст цінностей рослини – символу українського народу; навчити учнів акторської майстерності в декламуванні літературного тексту, віршів та гри на сцені, а також артистичному виконанні пісень.

- **Розвиваюча:**

  розвивати вміння і навички учнів у таких мистецтвах – музичне (вокально – хоровий, народний, естрадний спів), театральне (акторська гра, декламація), хореографічне (українські танці).

- **Виховна:**

  виховувати в дітей почуття гордості за свою Батьківщину, любов до її оберегів, народної пісні, танцю, традицій і символів України; прищеплювати бережливе ставлення до природи; знати, пам'ятати, продовжувати і примножувати традиції свого народу.

Дійові особи:

Мати: Дзіс Карина

Батько: Швачич Костянтин

Донька: Тарасюк Ірина

Дівчинка – Калинка: Чайковська Уляна

В заході були задіяні такі колективи:

- вокальний ансамбль початкових класів «Веселі нотки», керівник Токар І.Г.;
- вокальний ансамбль старших класів, керівник Денисевич Л. А.;
- хореографічний ансамбль початкових класів «Дивограй» керівники Москвич В.А., Москвич Ю. В.

(Мати і Донечка сидять на сцені. Розмовляють. Мама розчісує волосся донечці.

Під музику заходять Калина та дівчата, співаючи пісню

«Ой, роде наш красний»

Мати (тримає скриньку)**:**

- Донечко моя! Розпочинає цвісти твоя доля, а серце – наповнюватися теплом! Будь щасливою, не забувай свій рід.

Донечка:

- А що це в твоїх руках?

Мати:

- Це наш сімейний скарб – калинова скринька! Відкриєш її – почуєш серцебиття рідної землі (вручає калинову скриньку донечці)

Донечка:

- А хіба в землі є серце?!

Мати:

- Звісно, є. Воно б’ється в піснях і легендах, в традиціях і багатій історії нашого народу.

Донечка:

- Мамо, а наша скринька –це справжня калинова казка!
  Я відкриваю її!

(До Дівчини – Калини підходять дівчата, тримаючи глечик та китиці калини.)

Донечка:

- Я впізнала тебе, ти – Калина, що росте у нашому зеленому садку біля криниці.

1. - Я чула, що криниця та калина – це обереги оселі. Вони – нерозлучні!
2. - Ти знаєш, українські криниці завжди дивляться у небесну даль.
3. - Щоночі в них заглядають зірки і дарують їм чарівну силу.
4. - Мені казала бабуся, що на зорі до них сходились дівчата і таємно чар-зілля варили.
5. - А ще.. кажуть…, в непочату воду гілки калини клали.
6. - А я бачила, як умивалися тою водою і ставали гарними, як калинове гроно.

(Віддають глечик, калину Дівчині-Калині, залишаються на сцені.)

Дівчина –Калина:

- Я - духовний потяг до своєї землі. Я – цілюща рослина (дає кетяги калини донечці). Живи довго-довго, будь здоровою, як вода (дає глечик донечці),

передавай мудрість своїм дітям. А за давнім українським звичаєм мої калинові ягідки збираються в танок, ніби намистинки.

(Заходять дітки на танок)

Танок «Ой єсть в лісі калина»

(Донечка повертається до мами. Відкриває скриньку і роздивляється намисто.)

Донечка:

- Ви подивіться, що я знайшла в калиновій скриньці! Намисто, воно, ніби, з калинових ягід!

Мати:

- Його твоя бабуся, а моя мати , носила коло серця, потім – я, а тепер і ти, доню!
  1. - А в мою першу купіль клали любисток, щоб мене любили, м’яту – на здоров’я, а також калину для вроди, вірного кохання та щастя.
  2. – А як я народилася, то посадили калину в нашому садочку. Садили та примовляли на довге життя та любов.

Донечка:

– А як примовляли?

Мати:

– Щоб кожна калинова намистинка гріла теплом дівочу долю:

«Ой калино моя, калинонько,

Зігрій теплом мою доньку».

(На слова Матері діти йдуть зі сцени, Калина залишається в центрі зали. Дівчата по-черзі підходять до Калини і співають.)

Пісня «Ой говорила давня казка»

Мати:

- Донечко, коли я була такою як ти, як я любила вечорниці!

(З'являються дівчата з кошиком, в якому пиріжки з калиною і гордовито йдуть. Через декілька секунд вбігають хлопці)

Хлопці:

- Здоровенькі були! (разом)

Дівчатка:

- Дай, Боже, здоров'я! (разом)

1 д. – А чого ви в'єтесь біля хати ?

1 хл. – Прийшли на гостини!

(заглядають в кошики, не дивлячись на дівчат)

2 д. – До нас? Чи до пиріжечків?

(сміх дівчат та хлопців)

3 д. – А як відгадаєте з чим пиріжки, дам покуштувати!

(Хлопці розводять руками,а дівчата збираються до купки: шепчуться, радяться, а хлопці ніби підслуховують.)

4 д. (викрикує голосно):

– Наша загадка:

Дівчатка (співають разом):

- Росте красуня коло кринички,
  Дає нам вроду на біле личко.
  Є оберегом для родини,
  Що за така краса…

Хлопці:

- Калина! (разом)

(Діти під музику виходять на сцену)

Мати:

- Доню, а як ми любили танцювати на вечорницях!
-

Танок «Господарочка»

Мати:

- Після запального танцю дівчата хлопців пригощали смачними пиріжками та пили лікувальний чай з калини. (Роздають пиріжки)
- **Донечка:**
- А звідки лікувальна сила в калини?

(Мати розповідає легенду на фоні пісні)

«При долині кущ калини»)

- Давним-давно, доню, налетіли на Україну греки. У бою ранили їхнього воєводу отруйною стрілою. Тому, хто його вилікує, обіцяли виконати будь-яке бажання. Але ніхто не міг допомогти. Тоді в табір прийшла дівчина – Килина. Вона сказала, що вилікує воєводу, але за умови, що той ніколи не повернеться наУкраїну. Так і сталося. Воєвода одужав. Тою дівчиною, яка йому допомогла, була я. А рослину, якою я вилікувала, назвали на мою честь – Калиною, на згадку про чисті струмки, прекрасну землю та добрих людей.

Донечка:

- Недаремно, червоні ягоди калини схожі на сердечка!

Мати:

- То символ крові тих, хто захищав і досі захищає рідну землю та невмирущий козацький рід. А захищали вони танцем – бойовим гопаком.
- **Донечка:**
- Як наші хлопці?!
- **Мати:**
- Так, які наші славні козаки!

Танок «Гопак»

(За кулісами грає хлопчик на сопілці)

Донечка:

- Я чую дивовижну музику! Ніби вітер грає калиновими гілками.

Мати (тримає в руках сопілку)**:**

- Так, донечко! Тому, що калина має співучу душу! Це знали люди і робили з її гілочок калинові сопілки: найспівучіші, найчарівніші! Коли грає така сопілка – янголи слухають її з небес! (Дає сопілку доні)

Донечка:

- То заграй мені таку мелодію!

Гра на сопілці та спів пісні «Ой у лузі червона калина»

Мати (бере віночок)**:**

– Коли мені виповнилося 9 років, то у віночок та коси матуся вплела 9 квіточок з калиною у центрі, як символ дівочої краси та чистоти. Подарувала вишиванку, червоний колір якої походить з калинової ягідки. А твоя бабуся вишила рушник з калиновими гілочками. Ним вона

благословляла твого батька і мене на весіллі. Я теж вишиваю тобі. У давнину, коли вишивали, то співали пісні

(співає куплет **пісні «Вишиванка»)**

Танок «Рушничок»

(Дзвенить дзвінок, входить Батько)

Донечка: Татусь прийшов! Ти пам’ятаєш цей рушник?

Батько:

- Так, доню, це наш весільний рушник, на якому ми обручилися. Український вишитий рушник, вишиванка, віночок, народна пісня та запальний танець - це невичерпні джерела народної мудрості, символи та обереги українського народу. А калина - мати – Батьківщина – це народно-поетичний символ України. В народі кажуть (співає пісню):

  Пісня «Три поради»

Батько:

- Посадіть калину біля своєї хати, щоб вона стала оберегом на все ваше життя.

Донечка (тримає калину)**:**

- Беріте калину – червоні корали –
  Ці кетяги небо і сонце ввібрали.

Мати:

- Напоїть матуся калиновим чаєм,
  Недугу ураз як рукою знімає.

Калина:

- А щоб цвіт мій не стирався,
  Не зів’яв у спориші,
  Посадіть мене у серці,
  І розквітну я в душі.

(Виходять всі учасники)

Фінальна пісня «Хай живе надія»

Уроки образотворчого мистецтва

Тема уроку: Декоративно-прикладне мистецтво.
Символізм української вишивки.
Імітація вишивки в українському народному стилі.

Мета:

- **навчальна**: поглибити знання учнів про види декоративно-прикладного мистецтва. Ознайомити із символізмом української вишивки;.

- **розвивальна**: розвивати вміння насолоджуватися творами декоративно-прикладного мистецтва, аналізувати їх; формувати естетичні почуття, смак; активізувати ініціативу учнів;

- **виховна**: виховувати акуратність та спостережливість; прищеплювати інтерес до народного декоративно-прикладного мистецтва та потребу в самостійній художній творчості.

Оснащення.
для вчителя - мультимедійна дошка, проектор, презентація, зразки вишивок зразки робіт малюнки вчителя на дошці та на папері;
для учнів - альбом, олівець, графічні матеріали за вибором.

Тип уроку: комбінований урок.

ХІД УРОКУ:

І. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Привітання. Перевірка готовності учнів до уроку

ІІ. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

Гра «Кіт у мішку»

Умови гри: Вчитель пропонує учням витягти з попередньо заготовленого мішечку картки з зображеннями предметів декоративно-прикладного мистецтва і дають відповідь, що це за предмет, його призначення, походження, та як цей предмет пов'язаний із історією козацтва.

ІІІ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Образ козака у мене завжди пов'язувався із мужністю, сміливістю, молодецьким завзяттям. Козаками були ті відважні люди, які присвячували своє життя служінню Батьківщині, були патріотами у повному розумінні цього слова. Щоб полегшити життя своєму народові, багато з них відмовлялися мати власну родину. Козаки жили у **Запорізькій Січі**, там вони загартовували свій дух і вдосконалювалися у володінні зброєю. Боролися козаки з усіма, хто намагався поневолювати або кривдити український народ. Це були і панська Польща, й турки з татарами. Козаки нікого й нічого не боялися, навіть смерті. Навпаки, вмерти **заради великої справи** кожен вважав за честь. Отримували перемогу козаки навіть у найскладніших, найнебезпечніших битвах, тому про них пішла слава як про непереможних степових лицарів. Вороги надзвичайно боялися козаків, вважаючи, що їм допомагає диявол. Але насправді це були люди, які просто дуже **любили Україну**, свій народ і прагнули для нього щастя, волі, розвитку. Багато в чому козаки полегшували життя людей, за що народ складав про них пісні та легенди, прирікаючи своїх героїв та їхні відважні подвиги на безсмертя. І зараз кожний знає що там, де були козаки, була й слава. (Учитель демонструє презентацію)

ІV. ВИКЛАДАННЯ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Розповідь учителя

З давніх часів в українській хаті можна було зустріти різноманітні вироби декоративно-прикладного мистецтва, зокрема рушники, сорочки-вишиванки,

хатні розписи, керамічні вироби, різьблені з дерева прикраси й побутові предмети та багато інших речей, які не тільки прикрашали житло, а й були невід'ємною складовою побуту українців. Усі вони створені вмілими руками майстрів декоративно-прикладного мистецтва. У кожного майстра своє приладдя, свої таємниці ремесла.

Які саме матеріали використовують майстри декоративно-прикладного мистецтва? Вам уже відомі деякі матеріали та інструменти, які використовують ці майстри: це папір, тканина, дерево, глина та інші матеріали.

Давнім традиційним видом декоративно-прикладного мистецтва є вишивка. (Учитель демонструє наочність.)

З давніх давен вишита сорочка вважається оберегом. Є символом краси, здоров'я, щасливої долі, родової пам'яті, святості та любові.

Дівчата змалку навчалися вишивати. Така сорочка наділяє людину цілющою силою рідної землі, захищає від усього лихого. Вишивають її кольоровими нитками. Червоний колір символізує любов, чорний - журбу, білий - надію. Візерунки також мали символічне значення. Калина означала красу та продовження роду, мак - добробут і молодість, барвінок - вірність, волошки - ніжність і скромність, троянди - рух та кохання, соняшник - символ світла та праці. Тому такі сорочки дарують близьким та рідним людям.

Вишита сорочка є національним вбранням українців. ЇЇ одягають на національні свята, в урочисті моменти життя.

Для того щоб виготовити з білої тканини чудовий рушник або неповторну вишиванку, необхідно взяти до рук голку та кольорові нитки. Зовсім інші матеріали та інструменти потрібні майстрам керамічних виробів. (Учитель демонструє наочність.) Щоб створити чудовий керамічний посуд або дивовижну ліплену іграшку, слід мати глину та такі приладдя, як стеки, дощечки та гончарні круги.

Решетилівські майстри декоративного мистецтва створюють надзвичайно гарні килими. (Учитель демонструє наочність.) Як ви вважаєте, які матеріали та інструменти стануть їм у пригоді? Так, кольорові шерстяні нитки та ткацькі верстати.

А які чудові неповторні речі виготовляють майстри зі звичайної деревини, використовуючи різноманітні інструменти для різьблення! (Учитель демонструє наочність.)

Зверніть увагу на чудові українські писанки. (Учитель демонструє наочність.) Цю красу також створили руки майстрів декоративно-прикладного мистецтва. Але неможливо перетворити яйце на чудову писанку без писочка й необхідних для цього фарб.

А ще дуже красивим і вишуканим видом декоративно-прикладного мистецтва є витинанка. її назва походить від слова «витинати», тобто «вирізати». Це орнаментальні прикраси житла, ажурно або силуетно витяті ножицями, вирізані ножем з білого або кольорового паперу. У давнину такими виробами оздоблювали стіни, вікна, полиці, груби, печі. І кожна людина, заходячи у дім, прикрашений витинанками, одразу розуміла, що відбувається в селі, - чи хтось народився, чи, можливо, тут весілля або якесь інше свято.

Створюючи предмети з будь-якого матеріалу, майстер бажає підкреслити його природну красу, подарувати йому друге життя. Кожен майстер укладає у свою роботу весь свій талант, уміння, фантазію та часточку власної душі. Саме тому предмети, виготовлені різними майстрами, такі цікаві, неповторні та дуже різняться.

V. ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКА

VI. САМОСТІЙНА ПРАКТИЧНА РОБОТА УЧНІВ

Сьогодні ми виконаємо надзвичайно цікаве завдання, створимо орнамент для вишивання сорочки козака! Придумайте і намалюйте ескіз для вишиванки. Приготуйте для роботи палітру, фарби, пензлі малого та середнього розмірів.

- Розташовуємо аркуш паперу горизонтально.
- Проводимо дві горизонтальні лінії - верхню та нижню межі орнаменту. Лінії краще проводити олівцем під лінійку, адже охайність у декоративній композиції - запорука успіху.
- Основний закон орнаменту - повторення елементів з певною почерговістю.

- Проводимо допоміжні вертикальні лінії через однакову відстань (наприклад, 5 сантиметрів). Це допоможе розмістити елементи орнаменту, правильно їх чергуючи.
- Якщо ми створюємо геометричний орнамент - промальовуємо його елементи олівцем. Слідкуємо, щоб елементи, які повторюються, були однакового розміру і розташовувалися на однаковій відстані один від одного.
- Починаємо працювати фарбами. Прописуємо спочатку основу орнаменту - хвилясту, ламану чи пряму лінію. Робимо це кінчиком пензля, щоб лінія вийшла тоненькою.
- Добираємо колір і прописуємо великі елементи орнаменту.
- Тонким пензлем прописуємо дрібні елементи орнаменту, які нададуть йому потрібного характеру.
- Не забуваємо про закон повторення в орнаменті - перевіряємо, чи всі елементи розміщені правильно.

VII. АКТУАЛІЗАЦІЯ НАБУТИХ ЗНАНЬ

Бесіда

- Які предмети створюють майстри декоративно-прикладного мистецтва?
- Чи є у вашому домі такі предмети? З якого вони матеріалу? Які інструменти для цього потрібні?
- З якого матеріалу виготовляють українські вишиванки?
- Який інструмент знадобиться майстрові, щоб виготовити вишиванку?

VIII. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

1. Підбиття підсумків (загальна оцінка уроку).
2. Визначення завдання для підготовки до наступного уроку (розглянути вдома вироби народних майстрів; з'ясувати, до якого виду декоративно-прикладного мистецтва належать ці вироби; принести на наступний урок альбоми, кольорові олівці, фломастери, гуаш, пензлі).
3. Проголошення уроку завершеним.

Тема: Архітектурні пам'ятки України.

Створення живописної композиції на одну із тем «Старовинна фортеця», «Замкова гора», «Храми рідного краю».

Мета уроку: формування ключових компетентностей:

громадської компетентності: усвідомлення своєї належності до різних елементів природного, етносоціального й соціально-культурного середовищ;

інформаційної компетентності: вміння добувати, осмислювати, опрацьовувати та використовувати інформацію з різних джерел, користуватися довідковою літературою;

міжпредметної естетичної компетентності: виявлення естетичного ставлення до мистецтва, світу в різних сферах діяльності людини;

предметних мистецьких компетентностей: ознайомити учнів із архітектурною спадщиною України, вчити компонувати кілька елементів пейзажу в просторовому зв'язку їх між собою з композиційним і тоновим рішенням, розвивати аналітичне мислення, технічні навики, виховувати інтерес до вивчення культури України.

Тип уроку: комбінований.

Техніка виконання: комбінована техніка (акварель з графічним доопрацюванням).

Оснащення уроку:

1. Зображення пам'яток архітектури різних епох та робіт відомих вітчизняних архітекторів; навчальні роботи з методичного фонду; фотографії споруд.

2. Технічні (інформаційні) засоби навчання.

3. Таблиці з кольорознавства, схеми поетапного створення композиції.

4. Папір, графічні матеріали, акварель, фломастери, гелеві ручки

Хід уроку

1.Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань

«Архітектура - це той же літопис світу. Він промовляє тоді, коли вже мовчать і легенди, і перекази».

Микола Гоголь

- Чому М. Гоголь називає архітектуру літописом?
- Яка, на вашу думку, мова архітектури?
- Чим відрізняється архітектура від інших видів образотворчого мистецтва?
- Пригадайте які архітектурні споруди, є візитівками країн світу?
- А чи є в Україні архітектурні твори якими ми могли б пишатися? А в нашому місті?

3. Мотивація навчальної діяльності

Кожен народ пишається культурними здобутками своїх предків, бо в них він бачить не тільки своє минуле, а й сучасне і майбутнє. В архітектурі дуже яскраво віддзеркалюється національна самобутність народу. Українська архітектура завжди була відкрита світові, тобто збагачувалась архітектурними ідеями різних народів, але завжди мала своє особливе «обличчя».

4. Повідомлення теми і мети уроку

Тема нашого сьогоднішнього уроку «Архітектура України крізь століття»

5. Вивчення нового матеріалу

Архітектура спадщина нашої Батьківщини багата і різноманітна. Пам'ятки архітектури, залишені нам творцями минулих епох, становлять вагому частину багатої культурної спадщини України. Вони - свідки життя народу і розвитку його національної культури.

Народна архітектура та культура українців справедливо вважаються одними з найбагатших надбань культурної скарбниці європейських націй. Народна архітектура України оригінальна і розмаїта за формами і типами споруд.

Будуючи житлові приміщення, наші предки обирали ділянки землі, розташовані поблизу водойм, захищені від вітрів, ураховували особливості рельєфу місцевості.

Поруч із житловими приміщеннями зводились і господарські споруди. Для будівництва використовували камінь, глину, очерет, солому, дерево, цеглу, черепицю. Фасади білились або фарбувались, віконниці розписувались.

Українська дерев'яна архітектура має тисячолітні традиції. Особливе місце у ній посідають храми. Вони відображають давні будівельні традиції, які притаманні лише українському церковному будівництву і не мають аналогів у світі. Народні майстри здебільшого ставили дерев'яні церкви на таких місцях, де б вони гармонійно доповнювали ландшафт. Велике вміння обирати місця для споруд з давніх-давен переходило від покоління до покоління. Поетичність дерев'яних українських церков оспівав Т.Г.Шевченко -

А онде, онде за Дніпром
На пригороді, ніби капличка
Козацька церква невеличка
Стоїть з похиленим хрестом

В Україні збереглося понад 2 тисяч об'єктів дерев'яної культової архітектури, багато з яких мають надзвичайну мистецьку цінність. А 8 унікальних дерев'яних церков України (4 у Львівській області, 2 - в Івано-Франківській, 2 - в Закарпатській областях) внесені до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Народна дерев'яна архітектура, як і народне мистецтво, в усі часи були тими життєдайними джерелами, звідки черпали натхнення багато видатних митців.

1. Церкви Собору св. Архистратига Михайла в с. Ужку, Великоберезнянського р-ну, Закарпатської обл. 1745 р.

2. Церкви св. Юра в м. Дрогобичі, Львівської обл. 1670—1678 рр.

3. Церкви Собору Пресвятої Богородиці в с. Маткові, Турківського р-ну, Львівської обл. 1838—1902 рр.

Для допитливих

Іл. Храм св. Миколая

Найдавніша дерев'яна церква України - храм св. Миколая у закарпатському селі Колодне, датований 1470 роком.

Іл. Свято-Троїцький собор у м. Новомосковськ,

Єдиний в українському деревинному зодчестві приклад хрещатого, дев'ятикамерного, дев'ятиглавого храму, був побудований в 1778 році народним умільцем Якимом Погребняком без жодного цвяха

В Україні є й інші унікальні архітектурні споруди, що увійшли до списку світової культурної спадщини. Це - собор святої Софії у Києві та Києво-Печерська лавра, архітектурний ансамбль історичного центру Львова, резиденція митрополитів Буковини і Далмації у м. Чернівці.

У 2007 році в Україні була проведена загальнонаціональна акція «7 чудес України», за результатами якої країна визначила «Сім історико-архітектурних чудес України», якими стали: Національний історико-архітектурний заповідний «Кам'янець», Києво-Печерська Лавра, Державний історико-культурний заповідник «Хотинська фортеця», національний дендрологічний парк «Софіївка», Херсонес Таврійський, Софія Київська та Національний заповідник-острів «Хортиця»

Розглянь архітектурні шедеври України. Визнач, до яких видів архітектури вони належать. Обери одну із споруд, охарактеризуй засоби художньої виразності, які найбільш виразно вплинули на створення її образу. У вільний час поцікався історією цієї будівлі.

Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка кін XIX ст.

Будинок Державної промисловості (м.Харків, Україна1926-1928 рр.)

Будинок із химерами (1901-1902), Київ (Україна)

З усіх видів мистецтв архітектура найбільш різнопланово пов'язана з суспільством, його історією, культурою, політикою, соціально-економічним устроєм, природою та кліматом. У плині віків і тисячоліть творення української архітектури знайшли своє відображення архітектурно-будівельні традиції, які з плином часу постійно змінювалися, удосконалювалися й оновлювалися.

6. Виконання практичної роботи

Створення композиції на вибір «Старовинна фортеця», «Замкова гора», «Храми рідного краю» компонуючи кілька елементів пейзажу в просторовому зв'язку їх між собою з композиційним і тоновим рішенням у комбінованій техніці: акварель з графічним доопрацюванням.

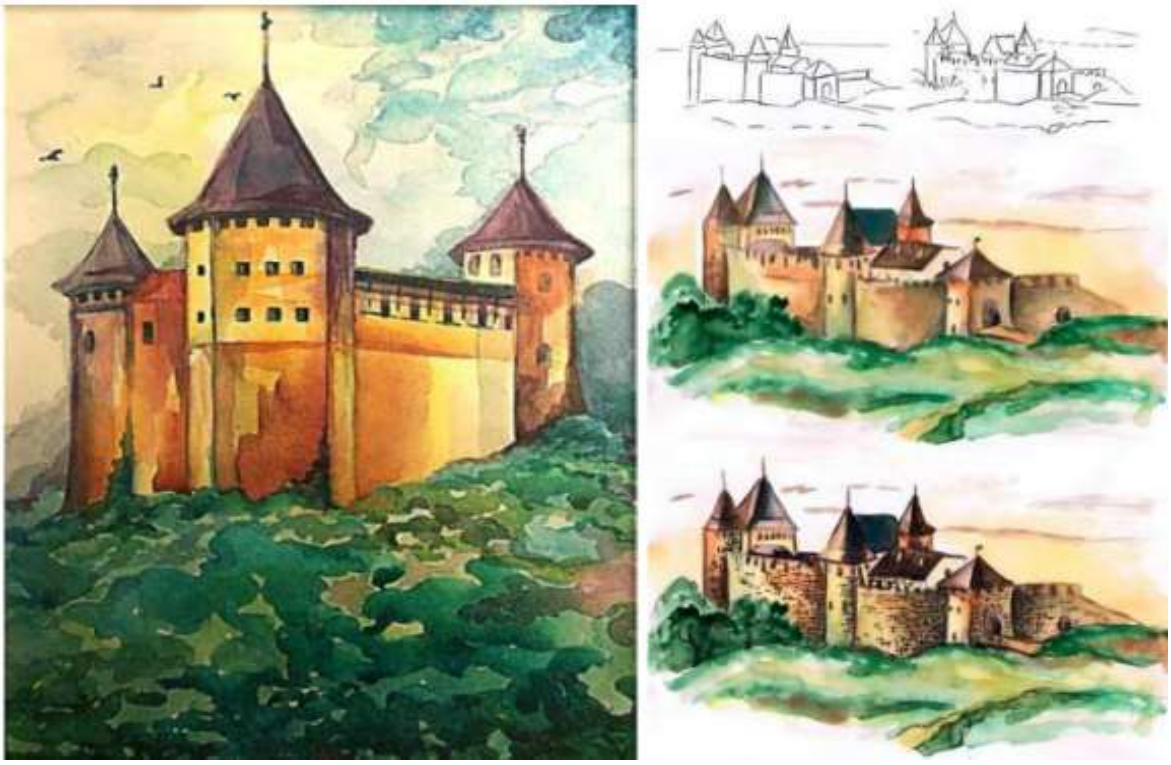

Створення композиції на тему «Храми рідного краю».

Починаємо нашу роботу з передачі кольору неба в момент заходу сонця. Для цього ми скористаємося акварельною технікою заливки площини з переходу кольору в колір. Спочатку розведемо на палітрі кілька кольорів акварелі: синій, жовтий,червоний, фіолетовий. Починаємо заливати площину аркуша. З початку певними горизонтальними мазками наносимо блакитний колір — утворився потічок. Потім поступово в потічок вливаємо червоний і фіолетовий кольори. Далі вливаємо в потічок жовтий колір. Кладемо аркуш, щоб він висох.

Тепер нам потрібно зробити силуетне зображення храмової споруди. Найчастіше храми будують так, щоб їхня фасадна сторона була симетричною. Для цього нам найкраще підійде техніка «витинанка». Згідно обраного формату неба обираємо формат кольорового паперу і згинаємо його кольором в середину. Тепер візьмемо шаблон храму і обмалюємо його. А потім починаємо вирізати: спочатку вирізаємо найдрібніші деталі, а потім по контуру. Залишається наклеїти витнуте зображення храмової споруди тло неба. Робимо дуже охайно: візьміть аркуш паперу і поставте його на згин витинанки. Зігніть виріб та промастіть клеєм. Приклейте одну сторону на тло неба. Потім переставте аркуш паперу, зігніть іншу сторону витинанки і промастіть її клеєм. Приклейте. З виконаних композицій створимо галерею виконаних робіт.

7. Підсумок уроку. Рефлексія

Демонстрація виконаних робіт з колективним їхнім аналізом.

- Що для мене було цікавим на сьогоднішньому уроці?
- Що нового я дізнався (налася)?
- Що викликало труднощі?

8. Домашнє завдання

Склади маршрутний лист подорожі «Видатні архітектурні пам'ятки України».

Тема: Декоративно-прикладне мистецтво. Створення орнаментальної композиції «Український рушник»

Мета і завдання:

- поглиблювати знання учнів про вишивку як вид декоративно-прикладного мистецтва;

- поглиблювати навички щодо стилізування природних форм у різних композиційних форматах;

- ознайомити із символічним змістом Дерева життя в українському та світовому мистецтві;

- ознайомити з принципом створення орнаментальних композицій у вишивці;

- розвивати навички виконання декоративної композиції у вишивці;

- розвивати творчу уяву та фантазію учнів;

- виховувати любов до України,патріотизм.

Обладнання:

- *для вчителя:* DVD-диск, світлини, графічні матеріали, додатковий матеріал.
- *для учня:* робочий альбом, графічні матеріали.

Хід уроку

І. Пояснення нового матеріалу.

1.1. Повідомлення теми та мети уроку.

Сьогодні на уроці ви створите композицію «Дерево життя». Щоб її створити, давайте докладніше познайомимось з цим символом.

1.2. Сприйняття мистецтва.(Аналітико-пізнавальна діяльність учнів)

- Подивіться будь ласка на зразки рушників і скажіть що на них зображено. (Демонстрація зразків українських рушників на дискові).

- А тепер подивіться ось на цей рушник.(на дошці)

- Яке враження справила на вас ця робота?

- Яким є принцип композиційної будови зображення? Визначте основне та другорядне зображення.

- За рахунок чого народні майстри досягли особливої виразності у своїх вишивках? (Це стилізація,контраст і символізм)

- Стилізація - процес спрощення предмета за формою та кольором на основі відбору найвиразніших його рис.

- Важливим етапом стилізації зображення є декоративний принцип добору кольорів: їх обмежена кількість, яскравість і контраст.

- Контраст – яскраво виражена протилежність будь-яких якостей і властивостей.

- Контрастним вважається поєднання світлих і темних, теплих і холодних,легких і важких кольорів.

- Символ – знак, що позначає сутність певного поняття.

- Символізм у декоративно прикладному мистецтві досягається використанням зображень, що є важливими знаками-символами, традиційними для культури певного народу чи людства в цілому.

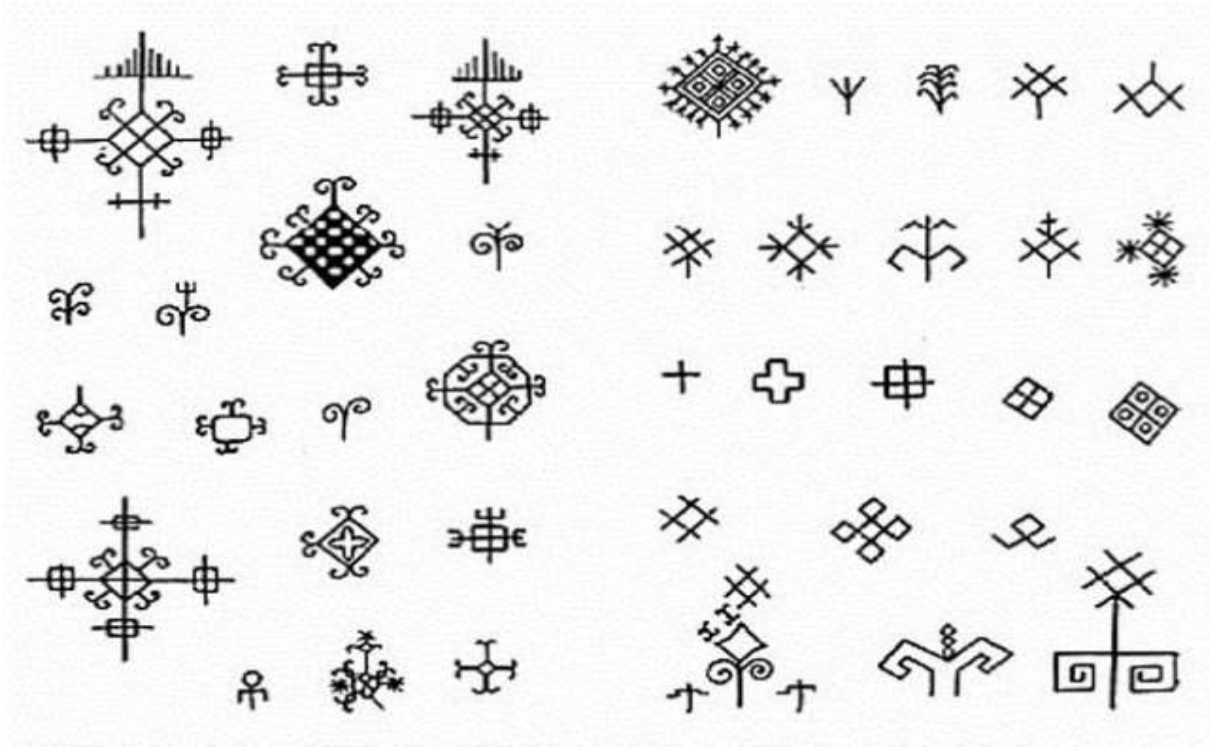

1.3. (Пізнавальна діяльність учнів)

- Рослинні зображення на рушниках часто символізують Дерево життя. Світове дерево, або Дерево життя, є одним з найпопулярніших символів в українському народному мистецтві. Як універсальний образ міфопоетичної свідомості людства Світове дерево зустрічається у різних народів.

Дерево життя – символ трьох основ світу.

Яв- світ видимий, явний,дійсний. Стовбур Дерева життя – земне існування людей у просторі з сонцем.

Нав – світ невидимий, духовний,потойбічний, світ предків, коріння Дерева життя.

Прав - світ законів, правил, освячених звичаями. Досвідом, обрядами.

Світове дерево уособлює єдність усього світу. Світовим деревом українців, як правило, виступають верба, явір, дуб, вишня, яблуня, липа. У всьому декоративно0прикладному мистецтві немає іншого такого предмета,який би концентрував у собі стільки різноманітних символічних значень.

Зазвичай «Дерево життя» має вигляд квитки або деревця з квітами, може доповнюватися зображеннями пташок.

В Україні зображення дерева життя можна знайти в орнаменті вишитих і тканих рушників, килимів, вишиванок, писанок, посуду і в оздобленні одягу.

(Перегляд презентації «Дерево життя в різних видах декоративно-ужиткового мистецтва».)

Українські рушники неможливо уявити без яскравого і водночас витонченого орнаменту.

Орнамент – візерунок, побудований на ритмічному повторенні геометричних елементів та стилізованих мотивів.

Саме використання ритмічного і виразного орнаменту допомагає народним майстрам надавати виробам композиційної завершеності та рівноваги.

Орнамент може зображувати конкретні форми рослинного та тваринного світу, а також геометричні фігури. Таким чином орнаменти поділяються на : геометричні, рослинні, зооморфні (в їх основу покладено стилізоване зображення тварин), антропоморфні (в їхній основі – стилізовані зображення людей). Як правило, орнамент складається з декількох декоративних елементів або фігур.

Існує символічне значення кольорів:

- червоний — енергійний, найактивніший. Символізує життя, свободу, любов, урочистість;
- жовтий — теплий, веселий. Символізує світло, життя, радість, повагу до старості;

· зеленувато-жовтий — символізує зраду, ревнощі, заздрість;

· жовтогарячий — веселий, життєрадісний, полум'яний. Символізує владу, розкіш, сонце, радість, марнославство;

· зелений — символ природи і молодості; Символізує злагоду, спокій, надію, сум;

· блакитний — холодний, пасивний. Символізує ніжність, вірність, легкий сум, далечінь;

· синій — спокійний, сентиментальний, серйозний. Символізує довіру, безкінечність, сум;

· фіалковий — повний життя, але водночас викликає сум. Символізує дружбу, довіру, гідність;

· білий — символ невинності, чистоти й радості все збільшує, підкреслює.

· чорний — символ темряви, зла і смерті, журби;

1.4. Самостійна робота . (Аналітико-пізнавальна діяльність учнів)

- Знайдіть відповідність між номером виду орнаменту та певним номером зображення в альбомах-посібниках.

1.5. Демонстрація учнівських робіт на задану тему з коментуванням. (Психологічне налаштування на виконання практичної роботи)

ІІ. Практична робота.

(Поглиблення компетентнісного рівня учнів)

1) Позначте межі композиції.

2) Тонкою лінією позначте основні елементи композиції, намітьте посередині вісь симетрії.

3) Промалюйте спочатку кольором основні елементи композиції, а потім деталі.

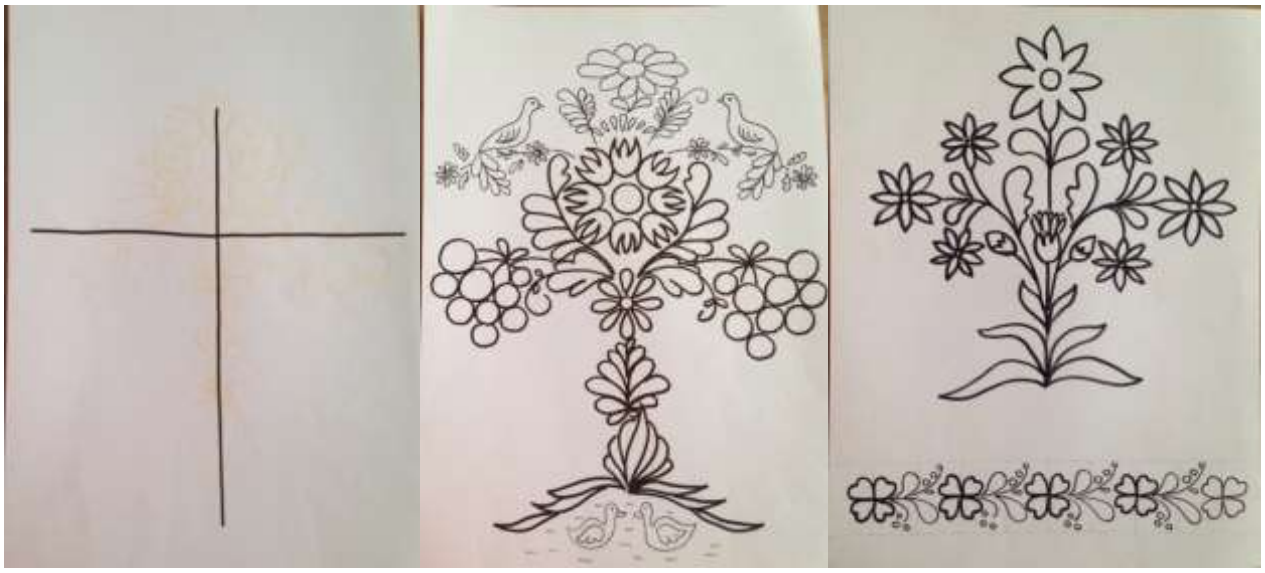

ІІІ. Підсумок уроку.

3.1. Дайте відповідь на запитання.

- Як називається візерунок, побудований на ритмічному повторенні елементів? (орнамент)
- Як називається орнамент, в основу якого покладено стилізовані зображення людей? (антропоморфний)
- Як відбувається стилізація реального предмета шляхом його спрощення? (за формою та кольором)

3.2. Аналіз дитячих робіт.

3.3. Домашнє завдання.

Переглянути вироби декоративно прикладного-мистецтва,що є вдома та визначити чим вони оздоблені.

Принести на урок фарби,пензлики, стаканчик,палітру.

Тема уроку: «Сонячний день».

Мета уроку:

- узагальнити знання учнів про пейзаж;
- закріпити знання учнів з основ кольорознавства;
- вдосконалювати вміння малювати акварельними та гуашевими фарбами;
- уміння передавати настрій сонячного дня;
- вчити малювати за уявою, вміти передавати зображення по пам’яті і власними спостереженнями;
- удосконалювати зорову пам’ять, розвивати фантазію, образне мислення;
- виховувати почуття краси, простору, вчити цінувати багатство рідної природи;
- сприяти вихованню любові до України виховувати почуття патріотизму.

Матеріали: фарби, пензлі, ємкість для води, палітра, альбом.

Хід уроку.

І . Організаційна частина.

Повідомлення теми і завдання уроку.

ІІ Вступне слово учителя.

Наша держава – одна з найбільших країн у Європі. Щасливі ми, що народилися і живемо в Україні. Тут жили наші прадіди, живуть батьки, тут корінь українського народу. І де б не були - скрізь відчуваємо поклик рідної землі, хвилюємося аж до сліз, зачувши рідне слово, вслухаємось у чарівні мелодії пісень, вбираємо в себе ніжні звуки української мови. Україна – це наша історія. Бо поки ми пам’ятаємо історію свого народу, ми існуємо, як нація. Від розуміння і любові кожного з нас залежатиме, яким буде майбутнє України.

- Діти, ми народились і живемо на цій чудовій землі, тут народились і жили наші прадіди, тут живуть наші батьки. Україна – це край дивовижної краси. І це все природа дарує людині навіки. Зараз у нашої країни тяжкі часи , але людина може багато – не тільки бути руйнівником природи, вона може стати її лікарем, її садівником. – Любіть і бережіть красу рідної землі. Нехай завжди на ній буде мир!

А що для цього треба?

Прозоре, чисте небо

І сонце променисте,

І неодмінно – пісню.

Таку, як сонце й небо.

Для всіх людей єдину.

Про мир, надію, віру.

Про рідну Батьківщину.

Отже кожна добра справа – це маленьке зернятко, яке засівається у велику ниву добра.. Це у ваших маленьких руках майбутнє України. А що для вас означає слово Батьківщина?

Може це перше слово?

Може це мамині теплі обійми?

Може це бабусина вишиванка?

Може це широкі лани, яскраве блакитне небо? А може з калини, що росте під вікном?

Повідомлення групи досліджень (випереджальне завдання).

У кожного любов до нашої Батьківщини починається особисто - з бабусиної казки, з маминих теплих рук, з калини що росте під вікном. Коли в родині народжувався син – садили на подвір'ї ясен, коли дівчина – калину. Калина в Україні була й лишається народним символом відродження та зародження нового. В нашій країні калина завжди росла біля хати.. Ми знаємо багато оповідань, пісень, віршів про калину. (Мультимедійна презентація).

Рослини-символи. До рослинних символів відноситься верба, дуб, тополя, калина, мальва, барвінок, чорнобривці, любисток тощо. З рослин дівчата плели віночки, і кожна квітка в них щось символізувала.

Деревій – нескореність,
Ромашка – доброту і ніжність,
Калина – красу та дівочу вроду,
Барвінок – життя,
Любисток – людська відданість,
Чорнобривці – вроду,
Безсмертник – довголіття,
Незабудка – пам'ять,
Ружа – любов.

Якщо ви будете творити добро по відношенню до рідної землі, то вона щедре віддячить вам.

Тож нехай на ваших малюнках світить сонечко, співають пташки, розквітають квіти, горять яскраво червоні кольори калини!

ІІІ Актуалізація опорних знань.

Письменники написали багато книжок про Україну, композитори безліч пісень але в живописця інша мова – мова кольорова.

Ось художник-живописець,

До мольберта він стає.

Ніби паличку чарівну,

В руку пензлика бере.

Бесіда про складові кольорознавства.

- А кого називають художником?

- Пригадайте, якими фарбами ми працювали у 1,2,3 класі?

- Як? кольори головні (основні), а - які похідні (складені)?

- Чому їх так називають?

- Як утворити відтінки холодних і теплих кольорів?

- Які відтінки називають спорідненими?

- Назвіть кольори контрастні один одному?

- Що таке пейзаж? (Це загальний вид якоїсь місцевості, краєвид, жанр образотворчого мистецтва, що відтворює картини природи. Вони бувають: міські, сільські, гірські, морські, архітектурні та інші).

На окремому аркуші створіть "палітру" яку можна було б використати малюючи радість, бадьорість; свіжість і прохолоду.

- Хто такий живописець? Живописець ніколи не може байдуже писати пейзаж. Той чи інший куточок природи викликає в нього особливі хвилювання, пробуджує тонкі струни душі. Такий пейзаж називається настроєвим. У ньому художник не тільки зображує «портрет природи». А й прагне відобразити свої почуття, переживання.

Повідомлення учня про імпресіоністів. А ви знаєте, звідки з'явилося поняття настроєвого пейзажу? Його в XIX столітті ввели імпресіоністи. Вони першими почали ґрунтовно працювати над станом природи. Якщо за традицією художники довгі місяці, а то й роки писали картини в майстернях, то імпресіоністи виходили на пленер і ловили мить, передаючи своє враження від стану пейзажу, швидкими мазками писали один і той самий куточок уранці, вдень і ввечері.

Робота з репродукціями картин.

Розгляд репродукції калини. В якій техніці виконуються ці роботи? В якій манері? Які почуття викликає калина?

Якими кольорами її написано?

Щоб утворити яскравий сонячний день, якою кольоровою гамою потрібно користуватись?

А ми відпочинемо.

IV. Фізкультхвилинка. (Аудиозапис).

4. Самостійна практична діяльність.

Етапи творчої діяльності.

1.Робота з пам'яткою «Як працювати з пейзажем».

а) Вибери аркуш.

б).Обміркуй, що будеш зображувати у своєму пейзажі..

г).Твоя робота буде реалістичною чи декоративною?

д).Визначте необхідні зображувальні засоби.

е).Намалюйте предмет з урахуванням віддаленості, пропорцій та характеру.

ж).Легким дотиком олівця визначте місця розташування предметів.

з).Задайте розмір предметів так, щоб ближчі до глядача були великими, а дальні – малими .

і).Визначте необхідні зображувальні засоби.

к).Виконайте пейзаж у кольорі.

л).Пригадай техніку роботі з гуашшю і аквареллю.

2.Інструктаж з ТБ.

3. Технологічна картина виконання роботи.

Бери великого пензля (чи пальцем), намалюй те, що знаходиться далі (річку чи лісок, хатину з тином, смужку неба, зелену луку). У нас яскравий сонячний день яка кольорова гама переважатиме? Пам'ятай, що помірні віддалення предмети сприймаються дедалі меншими, а їх колір - біднішими. Коли дальній та середній план буде закінчений починай передній.

Зобрази калину пучкою вказівного пальця; розлогий кущ, прикрашений кетягами червоних ягід. Невеликі стовбури і гілки дещо потовщуються донизу. Передай це м'яким пензлем. Спочатку ледь торкнись паперу кінчиком пензля. Проводячи лінії стовбурів чи гілок донизу, поступово сильніше натискай на нього. Пом’ятай, передній план має бути самим яскравим!

Далі малюй листя калини. Його колір яскраво-зелений. Деталізуй свою композицію.

4.Самосттійна творча робота.

Аудіозапис Тина Кароль «Україна – це я», «Намалюй мені…»

5. Презентація та оцінювання робіт учнів.

Презентуйте будь ласка свої роботи. Як на вашу думку, вдалось вам відтворити «Сонячний день»? Що ви вважаєте в своїй роботі досконалим. А що, на ваш погляд вийшло не дуже вдало?

6. Підсумок уроку.

Презентація та оцінювання робіт учнів.

Презентуйте будь ласка свої роботи. Як на вашу думку, вдалось вам відтворити «Сонячний день»? Що ви вважаєте в своїй роботі досконалим та не дуже.

V. Закінчення уроку.

Метод «Мікрофон».

- Що ми сьогодні малювали?

- Чи справдилися ваші очікування?

- Кому із дітей найбільш яскраве передати красу сонячного дня?

Тема уроку*:* Сприйняття мистецтва. Народна іграшка. Декорування в ужитковому мистецтві. Зображення в об`ємі. Прикладна діяльність. Поняття про особливості декоративного образу тварин. Виконання навчальної пластичної роботи «Дивовижні коники та баранці»

Мета :

Навчальна:

- продовжувати ознайомлення учнів із народною іграшкою;
- ознайомити дітей із поняттям «декорування»;
- поглиблювати навички учнів щодо зображення в об`ємі чотирилапої тварини з цілого шматка пластиліну методом розрізання;
- поглиблювати навички учнів із декорування виробу;

Розвивальна:

- розвивати в учнів уміння проводити порівняльний аналіз пропорційної будови об`єкта у процесі ліплення;
- розвивати в учнів емоційне та естетичне ставлення до природи;
- розвивати дрібну моторику рук учнів у процесі ліплення;
- розвивати увагу та спостережливість;
- розвивати творчі здібності учнів та художній смак у процесі створення прекрасного власноруч.

Виховна:

- виховувати в учнів шанобливе ставлення до мистецької спадщини нашого народу, патріотичні почуття, любов до рідної країни.

Обладнання:

для вчителя: презентація «Народна іграшка. Дивовижні коники та баранці», свищики із глини, дитячі роботи учнів із методичного фонду кабінету, світлини із зображенням тварин, таблиця «Методи роботи з пластичними матеріалами», матеріали для демонстрації послідовності та техніки роботи.

Для учнів: пластилін, стеки, серветка, дощечка для ліплення, використані стрижені із кулькових ручок, інструктивні картки з поетапним виконанням роботи «Ліпимо коника» та «Ліпимо баранця»

Хід уроку:

І. Організаційний момент.

ІІ. Оголошення теми та мети уроку.

ІІІ. Актуалізація опорних знань

Бесіда + завдання.

3.1.У кожного народу є свої символи. Є символи - рослини, є символи-птахи, а ще є символи - тварини. Так, в українців шанованою твариною завжди був кінь. Предковічно він був другом і воїна, і хлібороба. Кінь і працьовитий, і войовничий, й енергійний та невтомний. Кінь завжди був поруч із козаком, а отже він є і символом волелюбності, вільного життя та нескореного духу нашого народу та нації.

Розгляньте картини українських художників. Пригадайте, з якими видами образотворчого мистецтва ми знайомились на попередніх уроках. Визначте, яка із картин «зайва»?

(Учні розглядають картини, визначають , що 1 та 3 картини - живописні, основний засіб виразності в них – колір. «Зайва» 2 картина, так як вона є графічним твором із основними засобами виразності - лініями, штрихами та плямами.)

На мальовничих схилах українських Карпат можна зустріти ще одну тварину, символічну для українців . Це – баран. Ця тварина символізує енергію, силу і благополуччя, багатство й добробут. Його роги – уособлення земної рослинності, а руно – символ родючості.

Розгляньте представлені твори мистецтва. Пригадайте, які є види скульптури? Визначте, яке зображення «зайве»? Обгрунтуйте відповідь.

(Діти розглядають запропоновані вчителем твори, визначають, що вони належать до скульптури, основні засоби виразнності скульптури – форма, об`єм, пластика, але «зайве» зображення 3, так як воно є рельєфом, а 1 та 2 зображення – кругла скульптура.)

IV. Мотивація навчальної діяльності.

4.1. Учитель звертає увагу учнів на те, що на одній із світлин зображено народну іграшку, а саме коника. Глиняну іграшку зроблено умілими руками народного майстра та прикрашено візерунками.

А чи є у когось народна іграшка вдома? Не Барбі та Кен, яких випускають іграшкові фабрики, а іграшки, створені добрими, чуйними та вмілими руками народних майстрів. Може, є іграшки, що зробили для вас мама чи бабуся? *(Відповіді дітей)*

Сьогодні ми поринемо у сиву давнину і спробуємо дізнатися, як і з чого створювали майстри іграшки для дітей.

V. Вивчення нового матеріалу.

Сприйняття мистецтва.

5.1. Із давніх давен діти навчались пізнавати та розуміти світ у процесі гри. І завжди поряд з дитиною була іграшка.

Люблячі руки мам і бабусь завжди творили для своїх малюків забавки з того , що було в домі: з клаптика тканини, рослинки чи овочів…

Іграшки виготовляли із найрізноманітніших матеріалів: з глини, з дерева, з лози, з соломи, з трави, з кукурудзи, з ниток і тканини, з тіста і навіть із сиру…

Найпоширенішою народною іграшкою в Україні був і залишається глиняний свищик. За віруваннями наших предків, мелодії та звуки, які відтворює ця забавка, пробуджують природу весною та звідусіль відганяють злих духів.

(Учитель звертає увагу учнів на імпровізовану виставку свищиків, яку оформлено до уроку. Розповідає , що вони зроблені народними майстрами з різних регіонів України, та демонструє «голоси» окремих із них, зауважуючи на тому, що свищики розвивають слух дитини) Більшість свищиків має зооморфну форму. Це риби, коники, олені, корівки, баранці, козлики, пташечки. Цікаво, що кожна глиняна іграшка мала своє значення. Зокрема **коник** був символом благословення Сонця, приносив удачу, вважався забавкою для хлопчика. **Баранець** завжди приносив у домівку благополуччя й достаток.

Отже, сьогодні на уроці кожен із вас виліпить народну іграшку: коника або баранця. Перед початком практичної роботи проаналізуємо форму тварин, звернемо увагу на те, як прикрашали народні умільці свої іграшки, які візерунки та орнаменти використовували.

5.2. Аналіз форми коника та баранця.

Розгляньте світлини із реалістичними зображеннями коника та баранця і світлини з народними іграшками. Проаналізуйте особливості форми тварин.

На яких світлинах форма тварини складна, а на яких спрощена?

(Відповіді учнів)

Майстер народної творчості Мельничук Ольга Романівна

Так, дійсно, майстер за основу своєї іграшки бере реалістичну, природну форму, вивчає її, аналізує, а потім, обравши найхарактерніші її риси, спрощує форму та колір, тобто стилізує предмет зображення. Ліпить іграшку, просушує її на повітрі, обпалює в спеціальній печі, розфарбовує та покриває кольоровою або прозорою лазур`ю.

(Учитель пропонує учням розглянути світлини із зображенням народних іграшок- коника та баранця, знайти спільне та відмінне в їх будові)

****	**баранець**	**коник**
тулуб	більш масивний, горизонтальне положення	менш масивний, горизонтальне положення
голова	кругліша	більш витягнута
шия	коротка	більш довга
ноги	масивні, короткі	більш стрункі
хвіст	маленький	довгий
особливості	має закручені роги	має гриву, вуха форми трикутника

5.3. Важливим етапом у виготовлені народної іграшки є декорування. **Декор** – прикраса, **декорувати** - означає прикрашати. Яскраві народні іграшки більше подобаються дітям, тому майстри декоративно – прикладного мистецтва завжди прикрашають свої творіння візерунками та орнаментами. (Учитель пропонує учням розглянути світлини із глиняними іграшками та звернути особливу увагу на декоративні елементи)

Щоб декоративні елементи виглядали яскраво, необхідно використовувати контрастні поєднання кольорів, а саме: **темні кольори поєднувати із світлими, теплі із холодними.**

5.4. Учитель пропонує учням завдання: розглянути пари кольорів, пояснити, чому не всі поєднання виглядають яскраво. (Учні висловлюють власні думки, обгрунтовують свої відповіді)

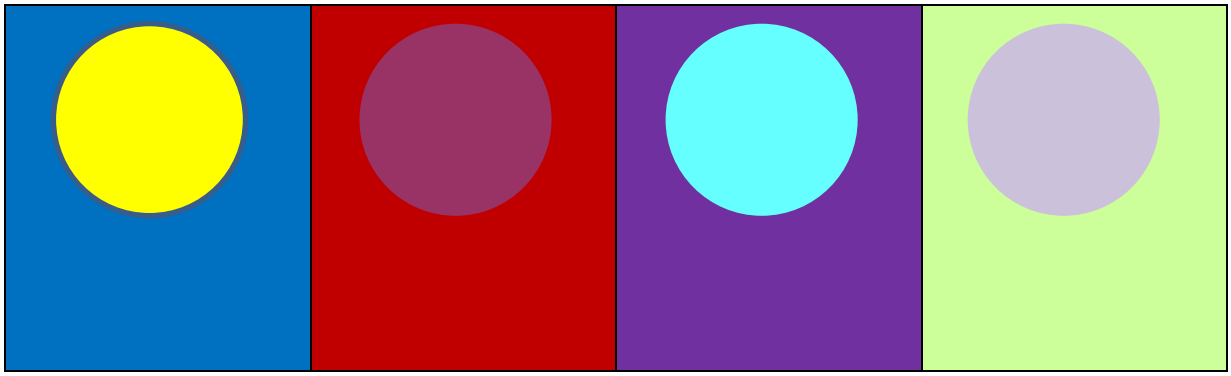

5.5. Фізкультхвилинка

* * *

Майстер іграшку робив.

Довго глину він місив.

(Діти відтворюють рухи руками, наче місять глину)

Він руками обома

Ліпив форму недарма.

(Діти імітують руками рухи, наче ліплять свищика: пташечку, коника тощо)

Візерунком коні вкриті,

Тихо сохнуть на повіті.

(Діти відтворюють рух пензлика, яким розписують уявну іграшку)

У печі він їх обпалив

(Рух руками, який відтворює мерехтіння полум`я)

Та глазур'ю щільно вкрив.

(Діти відтворюють рух руками, наче «вкривають» виріб глазур'ю з усіх боків)

Вийшла іграшка з душею,

Ми милуємося нею.

(Діти тримають долоньки перед собою, наче в руках іграшка. Нахиляють голову почергово то ліворуч то праворуч, посміхаються, наче милуються виробом)

5.6. Учитель наголошує учням на правила техніки безпеки при роботі із стеками.

Нагадує, що у своєму складі пластилін містить жири, віск та вазелін, тому робота з цим матеріалом потребує охайності. Наголошує про необхідність працювати на дощечці, використовувати стеки, не торкатись брудними руками обличчя, одягу та інших речей. Після роботи потрібно прибрати своє робоче місце та ретельно вимити руки з милом.

5.7. Учитель демонструє кращі учнівські роботи на задану тему.

VI. Практична робота учнів.

6.1. Поетапне виконання роботи під керівництвом учителя.

(Учитель нагадує дітям **методи роботи з пластичними матеріалами**, та пропонує учням розглянути етапи виконання фігурок коника та баранця із пластиліну, крок за кроком показує послідовність виконання роботи.)

Поетапне виконання коника пластичним способом
(із суцільного шматка пластиліну)

1.		Беремо прямокутний шматок пластиліну будь – якого кольору.
2.		Розігрівши пластилін у долонях , формуємо із нього валик (або циліндр)
3.		Стекою розмічаємо валик на три рівні частини.

4.		Дві бічні частини розрізаємо стекою уздовж валика навпіл.
5.		Ліву і праву верхні частини загинаємо догори (у подальшому це голова та хвіст коника), ліву і праву нижні частини розрізаємо стекою поздовж навпіл (у подальшому це ноги коника)
6.		З отриманої заготовки методами ліплення формуємо об`ємну форму коника.
7.	 	Із шматочків пластиліну , контрастних до тулуба коника, розкачуємо джгутики та закручуємо їх довкола один одного-це грива коника.
8.		Приєднуємо гриву до тулуба коника, із окремих шматочків пластиліну робимо вушка та приліплюємо їх до голови тварини.
9.		Із пластиліну контрастних кольорів робимо заготовки для прикрашання коника - кульки, джгутики тощо.

10.		Розплющуємо кульки, джгутики та прикрашаєм тулуб, ноги та хвіст тварини.
11.		Стрижнем кулькової ручки робимо елементи рельєфу, що додає особливої виразності виробу.
12.		**«Вийшла іграшка з душею,** **Ми милуємося нею.»** **Н.А. Горошко**

Поетапне виконання баранця пластичним способом
(із одного шматка пластиліну)

1.	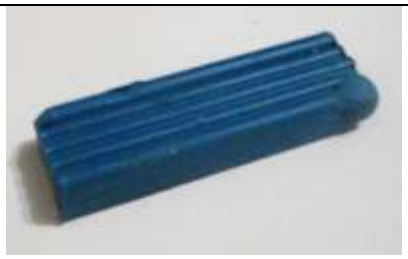	Беремо прямокутний шматок пластиліну будь – якого кольору.
2.		Розігрівши пластилін у долонях, формуємо із нього валик (або циліндр)

3.		Стекою розмічаємо валик на три рівні частини.
4.		Дві бічні частини розрізаємо стекою уздовж валика навпіл.
5.		Ліву і праву верхні частини загинаємо догори, а ліву і праву нижні частини розрізаємо стекою поздовж навпіл (у подальшому це ноги коника)
6.		Праву верхню частину притискаємо до середини заготовки та загладжуємо форму.
7.		З отриманої заготовки методами ліплення формуємо об`ємну форму баранця, витягуємо хвостик.

8.		Із пластиліну контрастних кольорів робимо заготовки для прикрашання баранця – кульки, джгутики тощо.
9.		Розплющуємо кульки, джгутики та прикрашаєм тулуб і ноги.
10.		Дві кульки розкачуємо, робимо джгутики. Джгутики скручуємо – вийшли ріжки для баранця.
11.		Ріжки приєднуємо до голови. Стрижнем кулькової ручки робимо елементи рельєфу, що додає особливої виразності виробу.

12.		**«Вийшла іграшка з душею,** **Ми милуємося нею.»** **Н.А. Горошко**

VII. Підсумок уроку.

7.1. Учитель здійснює вербальне оцінювання навчальних досягнень учнів із даної теми.

(Із поробок учнів доцільно оформити виставку «Дивовижні коники та баранці»)

Висновок

Патріотизм – це любов та відданість Батьківщині, це особливе емоційне переживання своєї приналежності до країни і свого громадянства, мови, традицій.

Предмети художньо – естетичного циклу найкраще виконують принципи «Національно – патріотичного виховання» - через ознайомлення з творами мистецтва, в учнів виховуються:

- *принцип національної спрямованості*, що передбачає формування національної самосвідомості, виховання любові до рідної землі, українського народу, шанобливого ставлення до його культури; поваги до культури всіх народів, які населяють Україну; здатності зберігати свою національну ідентичність, пишатися приналежністю до українського народу, брати участь у розбудові та захисті своєї держави;

- *принцип самоактивності й саморегуляції* забезпечує розвиток у вихованця суб'єктних характеристик; формує здатність до критичності й самокритичності, до прийняття самостійних рішень; виробляє громадянську позицію особистості, почуття відповідальності за її реалізацію в діях та вчинках;

- *принцип полікультурності* передбачає інтегрованість української культури в європейський та світовий простір, створення для цього необхідних передумов: формування в дітей та учнівської молоді відкритості, толерантного ставлення до відмінних ідей, цінностей, культури, мистецтва, вірувань інших народів; здатності диференціювати спільне і відмінне в різних культурах, спроможності сприймати українську культуру як невід'ємну складову культури загальнолюдської;

- *принцип соціальної відповідності* обумовлює потребу узгодження змісту і методів патріотичного виховання з реальною соціальною ситуацією, в якій організовується виховний процес, і має на меті виховання в дітей і молоді готовності до захисту вітчизни та ефективного розв'язання життєвих проблем;

- *принцип історичної і соціальної пам'яті* спрямований на збереження духовно-моральної і культурно-історичної спадщини українців та відтворює її у реконструйованих і осучаснених формах і методах діяльності;

- *принцип міжпоколінної наступності*, який зберігає для нащадків зразки української культури, етнокультури народів, що живуть в Україні.

Саме музичне та образотворче мистецтво найкраще розкриває основні принципи, які формують цілісну всебічно розвинену особистість, здатної критично мислити, патріота з активною позицією та морально – етичними нормами, який поважає гідність і права людини. Через предметну творчість - здані змінити навколишній світ та учитися і вдосконалювати впродовж життя.

Учні мають можливість відчути красу українського народного музичного мистецтва, осягнути інтонаційні особливості музики українського народу, відчути національну своєрідність, спільне і відмінне в музиці різних народів. Головним завданням предметі художньо-естетичного циклу є формування у школярів культури почуттів, основ національної та громадянської свідомості.

Посилання на електронну версію посібника та додатки (аудіо, відео) на блозі:

https://dj-sam30.blogspot.com **сторінка «Творча група»**